

Noutățile Codului electoral pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023

Noutățile Codului Electoral pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023

Astăzi, 7 august, începe perioada electorală pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023. În acest context, Asociația Promo-LEX atrage atenția asupra unor **prevederi din noul Cod electoral, adoptat în decembrie 2022, care vor fi în premieră aplicate în cadrul acestui scrutin.**

Cele 14 noutățile sunt prezentate în ordinea cronologică desfășurării procesului electoral alături de opinia Asociației față de ele formulată încă la etapa adoptării cadrului legal.

- 1. Modalitate nouă de stabilire a datei alegerilor.** Până acum data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilea prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de alegeri. Potrivit noului Cod Electoral, alegerile locale generale au loc în ultima duminică a lunii octombrie sau prima duminică a lunii

noiembrie. Data alegerilor se stabilește de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua alegerilor. Promo-LEX a susținut această modificare care asigură stabilitate și previzibilitate proceselor electorale.

2. **Probabilitatea desfășurării alegerilor timp de 2 zile (sâmbătă și duminică) în anumite secții de votare.** Potrivit Codului electoral, acest fapt se stabilește, din motive obiective (pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de vot de peste hotare etc.), prin hotărârea CEC cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor. De principiu, Promo-LEX a insistat ca toți alegătorii să fie plasați în condiții egale. Dacă totuși se va ajunge la votarea pe parcursul a 2 zile, atunci decizia trebuie să fie una bine argumentată prin clarificarea expresă a motivelor „obiective”.
3. **Reducerea numărului de semnături în susținerea candidaților independenți la funcția de primar de la 5% la 1% din numărul alegătorilor înregistrați, cu un prag minim de 100 de semnături.** Promo-LEX consideră binevenită această modificare care aliniază legislația națională și mai mult standardelor internaționale și bunelor practici.
4. **Posibilitatea alegătorului de a susține prin semnătura mai mulți candidați independenți.** Dacă anterior, alegătorii puteau susține, prin semnătură, doar un singur candidat, acum pot susține mai mulți candidați independenți pentru mai multe funcții electivă, însă nu pot susține același candidat, prin semnătură, de două și mai multe ori. Este o prevedere care a fost promovată și susținută de Promo-LEX pe motiv că facilitează dreptul de a fi ales a potențialilor candidați independenți.

- 5. Persoanele fizice vor putea face donații în numerar doar în valoare de până la un salariu mediu pe economie stabilit pe anul respectiv,** din totalul de 6 salarii medii lunare maxim ce pot fi donate. Amintim că anterior era posibilitatea de a dona în numerar până la 3 salarii. Este o prevedere promovată și de Asociația Promo-LEX. Mai mult, considerăm că în viitorul apropiat va fi necesar de stabilit și pentru persoanele fizice obligativitatea donațiilor exclusiv prin virament bancar. În acest fel autoritățile publice vor supraveghea eficient procesul de finanțare a concurenților electorali.
- 6. Uniformizarea posibilităților de a dona pentru cetățenii Republicii Moldova din țară și pentru cei de peste hotare** este o altă noutate a legislației electorale. Astfel, în ambele cazuri persoanele fizice au dreptul să doneze până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv, dar nu mai mult de 30% din venitul anual al acestora înregistrat pentru anul calendaristic precedent. La acest aspect, Promo-LEX a atras atenția că autoritățile statului nu dispun de instrumente pentru verificarea veniturilor cetățenilor obținute peste hotare, respectiv nu vor fi în stare să supravegheze respectarea prevederilor legale.
- 7. Cota minimă de reprezentare de 40%.** Listele consilierilor locali și raionali se vor întocmi respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri. Promo-LEX a promovat și a susținut această prevedere. Precizăm că pentru prima dată cota de gen a fost aplicată la alegerile locale generale din 2019, însă a fost de minim 30%, ca o măsură de tranziție la cota de 40%.
- 8. Uniformizarea începerii campaniei electorale pentru toți**

concurenții. Dacă, anterior, campania electorală a concurenților la alegerile locale începea din momentul înregistrării, acum agitația electorală va fi permisă cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, indiferent de tipul scrutinului. Promo-LEX a susținut această prevedere care asigură condiții echitabile tuturor concurenților în alegeri.

9. **Interzicerea transportării organizate a alegătorilor, în ziua alegerilor, precum și a concertelor și altor evenimente sau demonstrații cu implicarea interpreților, artiștilor din țară și de peste hotare, în campanie.** Promo-LEX a susținut și promovat interzicerea și sancționarea transportării organizate a alegătorilor la secțiile de votare, fenomen reprobabil pe care l-a observat constant, mai ales la scrutinele din ultimii câțiva ani. Cu referire la concerte și alte manifestații artistice Promo-LEX consideră că acestea ar putea fi manipulatorii și nu ar asigura echitatea în raport cu toți concurenții electorali.
10. **Restricțiile speciale ale dreptului de vot.** Potrivit Codului electoral, la alegerea consiliului local și a primarului vor putea participa doar alegătorii care au domiciliu sau reședința temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă, înregistrate cu mai mult de 3 luni până la data primului tur de scrutin. Promo-LEX a susținut introducerea termenului de 3 luni pentru înregistrarea domiciliului sau a reședinței temporare, ca măsură de prevenire a „turismului electoral”, dar solicită CEC să concretizeze toate cazurile posibile în care înregistrarea domiciliului sau a reședinței în termen de 3 luni va afecta sau nu dreptul cetățenilor de a alege. Mai multe detalii [aici](#).
11. **Condițiile speciale pentru a fi ales.** Micșorarea de la 25 la 23 de ani a vârstei pentru candidații la funcția de primar a fost susținută de Promo-LEX ca fiind una

rezonabilă și conformă standardelor internaționale. Promo-LEX a cerut însă revizuirea cerinței de eligibilitate ce prevede absolvirea a cel puțin studiilor generale pentru a fi ales primar, or această condiție este discriminatorie și constară standardelor internaționale.

12. **Concurenții electorali nu vor mai avea observatori**, acest drept fiind păstrat la nivel național doar pentru asociațiile obștești și instituțiile de cercetare și instruire în domeniul electoral. Concurenții electorali vor putea în continuare desemna persoane de încredere, dar și reprezentanți în cadrul organelor electorale, drepturile celor din urmă fiind completate cu aspecte relevante ce țin de activitatea observatorilor. Asociația Promo-LEX a recomandat la etapa de dezvoltare a noului Cod electoral păstrarea dreptului concurenților electorali de a desemna și observatori, inclusiv pentru a nu favoriza crearea unor eventuale asociații obștești independente care ar putea face partizanat politic.
13. **Prezență la vot de minim 1/5 de alegători pentru validarea turului II de scrutin.** Promo-LEX nu consideră necesară instituirea pragului minim de prezență la urne în turul II, pe care îl consideră o continuare a turului I care deja a fost validat.
14. **Confirmarea alegerilor și validarea mandatelor aleșilor locali se va face de către consiliile electorale de circumscripție.** Promo-LEX a recomandat menținerea competențelor de validare a alegerilor locale de către instanța de judecată întrucât admite că consiliile electorale de circumscripție ar putea să nu fie în măsură să ia o decizie pe deplin obiectivă cu privire la validitatea alegerilor pe care le-au organizat.

Asociația Promo-LEX are cea mai numeroasă rețea de observatori naționali iar în alegerile locale generale din 5 noiembrie

2023 își propune să observe, în mod tradițional, toate etapele procesului electoral. Totodată, reiterează îndemnul adresat tuturor actorilor de a respecta legislația electorală și de a manifesta un comportament responsabil.